

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી ક પીરામિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક 5453

ચાર્જ

પુસ્તકનું નામ ઉપશિષ્ટ-૩૩૨૫૧ ના ૨૩ નાં
સામનો

વિષય ?

શ્રી

ઉર્વશી—પુરૂરવા નાટકના પાત્રો

પુરૂષ પાત્ર.

પુરૂરવા	પ્રતિષ્ઠાન નગરીનો રાજા
માણુવક	...	રાજાનો પુરોહિત.
નારાયણ	...	ભગવાન વિષ્ણુના અંશાવતારી તપસ્વી.
ઇંદ્ર	...	અમરાધિપતિ, સ્વર્ગ લોકનો દેવરાજ.
વ્યવન	...	એક તપસ્વી રૂપી.
આયુ	...	રાજા પુરૂરવાનો કુમાર.
નારદ	...	દેવર્ષિ.
ભરતમુનિ	...	એક રૂપિ.
રાહુદાનવ	...	એક રાક્ષસ.
ગાંધવ	...	ભરતમુનિના શિષ્ય.
ચિત્રરથ	...	એક ગાંધર્વ.
સિદ્ધધુજ્ઞ	...	વ્યવન મુનિના શિષ્ય.
ગરસિંહ	...	રાજાનો હનુરીયો.
તેજસિંહ	...	શિકારી અમલદાર.
શકરો...	...	ગરસિંહનો નોકર.

સ્ત્રી પાત્રો.

ઉર્વશી	...	નારાયણના ઉર્ધ્વી ઉપજેલી અપ્સરા.
રાણી	...	દેવી કાશીરાજ પુત્રી પુરૂરવાની પત્નિ.
ચિત્રલેખા	ઉર્વશીની સખી.

સત્યવતિ ... એક તાપસી ભગવાન ચરવન મુનિની 'ધર્મ' પતિ.
 પ્રભા ... સહુદાનવની પુત્રિ અને આયુની પ્રણયિની.
 નિપુણિકા ... રાણીની દાસી.
 રતિ .. બરસીહની સ્ત્રી.
 રતન . તેજસીહની સ્ત્રી.

રંભા, મેનકા, સહજન્યા, રીદ્ધિસિદ્ધી વીગેરે આમનાઓ
 તથા ગુલાબ ચંબેલી વીગેરે પ્રભાની સખીઓ.

અંથગ—પ્રતિષ્ઠાન નગરી, તથા તેમનું અને ગાંધીમાનન સર્વન.

શ્રી ગણેશાયનમ.

ઉર્વશી-પુરુષા.

નાટકની પ્રવેશવાર ટૂંક હકીકત.

અંક પહેલો.

નાન્દી—તૂત્તરવાર તથા બાબાઓની નાટ્ય ગતિ શંકાના અવકાશવાદ અને પ્રાર્થના.

પ્રવેશ ૧ લો—અદ્રીકાશ્રમ—ભગવાન નારાયણે રૂપિના પ્રયંત તપથી ભયપામી ઇંદ્રે તપ ભંગ કરવા તપોવનમાં અપ્સરાઓ ને પ્રેરવી. ભગવાન નારાયણે તપમાંથી ચળિત ન થતાં નિજ ઉર્વશી ઉપગતવી અપ્સરાઓ સાથે તેને ઇંદ્ર લોકમાં મોકલવી.

પ્રવેશ ૨ જો—ઇંદ્રભુવન—નારાયણને ક્ષત્યાવવામાં નાશીપાસ થયેલી અપ્સરાઓનું ઉર્વશી સાથે ઇંદ્રભુવનમાં આગમન. નારાયણની અદ્રીકીક તપશ્રયાનું અને ઉર્વશીની ઉત્પતિનું વર્ણન. ઉર્વશીને અપાયતું ઉચ્ચ સ્થાન અને સખીઓ સાથે સુંદર સ્થળે સુંદર વિહારાર્થે ગમન. લક્ષ્મી સ્વયંવર નાટકને ભજવવાના ભરતમુત્તી અને નારદશુના યોગસ ઉગારો.

પ્રવેશ ૩ જો—રાજમાર્ગ—રતન અને રતિ હૃદયના શુદ્ધ ઉગારો—પોત પોતાના પતિઓને દુરાચારમાંથી સુધારવા તેમના સરત્ર વિચારો.

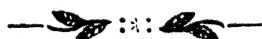
પ્રવેશ ૪ થો—હેમકુટ પર્વત પ્રદેશનું માન સરોવર—ઇંદ્રિની
 આજ્ઞાનુસાર ઉર્વશીની અપ્સરાઓ સાથે આનંદ કીડા
 ઇંદ્ર પ્રત્યે વેર વાળવાની ધુનમાં ઉર્વશી ઉપર અત્યાચાર
 ગુન્હરવાની ઇચ્છાવાળા રાહુદાનવનું ત્યાં આગમન—ઉર્વ-
 શીપર બળાત્કાર—ચીત્રલેખા મદદગાર—અચાનક પુરૂરવા
 નું અપ્સરાના અવાજથી આગમન. રાહુ સાથે યુદ્ધ
 રાહુનો પરાજય અને પલાયન ઉર્વશી નું શુદ્ધિમાં
 આવવું, પુરૂરવાના હૃદયમાં પ્રણયગીજનું રોપાવું,
 વર્ગમાંથી ચિત્રરથનું ઉર્વશીને તેડવા આવવું, તેની
 સાથે ઉર્વશીનું ઇંદ્ર લોકમાં જવું. જતાં પહેલાં એક
 પત્ર ચીત્રલેખા મારફતે માણુવકને આપવું રાજનું
 રાજધાનીમાં પાછા ફરવું ઉભયદેવી પંખીડાઓ વચ્ચે
 પ્રથમ પ્રણયનું મંગલચરણ ઉદ્ભવવું.

પ્રવેશ ૫ રો.—અગીચા—પુરૂરવાનો ઉર્વશી પ્રત્યે પ્રયત્ન પ્રેમ
 ના ઉદ્ગારો, ઉર્વશીનો પત્ર રાજના હાથમાં આવવો.
 નિપુણકાની ચાલાકીથી રાણીએ રાજ હૃદયનો ભેદ જા-
 નવો. અગીચામાં રાણીનું આગમન. રામરાણી વચ્ચે ઉદ્-
 ભવેલો સંવાદ. અને રાણીનું રીસાઇને ચાલ્યાં જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો.—રતનનું ઘર—રતનને ઘેર જનસીંહનું આવવું.
 “ટકાના ત્રણશેર ખનવું”, અને અચાનક તેજસીંહના
 આવવાથી તેને સ્ત્રી સ્વાંગધરી પુતળી પાત્ર ફરવું. પુતળી-
 બાઈ પ્રત્યે તેજસીંહના પ્રબળપ્યાર—સ્ત્રી સ્વાંગ ઉતર-
 તાંજ ઉપજેલો પ્યાર.

પ્રવેશ ૭ મો.—જંગલ—ઘેર લોકમાં ભજવાયલા લક્ષ્મી સ્વયંવરના નાટકમાં ઉર્વશીની થયેલી ભૂલપરથી થવાના ન્યાય સંબંધી ગાલવ અને નારદનું વિવરણ.

પ્રવેશ ૮ મો.—ઘેરનો દરેખાર—લક્ષ્મી સ્વયંવરના નાટકમાં ઉર્વશીની ભૂલથી દ્રોણિત થઈ ભરતમુનિએ આપેલો આપ, અપ્સરાઓનાં ઉરમાં પશ્ચાતાપ. નારદ નાકહેવા પરથી ઘેરે કરેલો આપનો અનુગ્રહ ઉર્વશીના શોકાદ ગાર અને મૃત્યુલોક તરફ સંચાર.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ લો—મહાસયનો માર્ગ—રસાયણી રાણીનો લક્ષ્યથી પશ્ચાતાપ અને રાજા સાથે “પ્રિયપ્રસાદન” વૃત્ત ઉજવવાની ઉચ્ચ અભિલાષ.

પ્રવેશ ૨ જો—રાજમહાસય—વિરહવેદનાથી વ્યથિતથતા રાજના વિગેદગાર, ઉર્વશીનું સખી સાથે અંતરિક્ષમ આગમન. રાણીના પ્રિય પ્રસાદન વૃત્તનું ઉત્થાપન. અને પ્રત્યાગમન. ઉર્વશીની રસરેલ. પુરૂરાજ અને ઉર્વશી વચ્ચે પ્રણયની રેલછેલ. તથા રાજ્ય મહેલમાં દંપતિનો સગ્ગેડે પ્રવેશ.

પ્રવેશ ૩ જો—રતીનું મકાન—રતિને ઘેર રતન. પુતળીબાઈના પ્રપંચમાં જતન મગન. તેજસીલુનું આગમન, રતિ પાંગે

ધ્યારની માગણી. રતિની રઢિયાણી લાગણી, જરસીંહનું અચાનક આવવું, તેજસીંહનું વિચીત્રવેધી બનવું. જોટાજો ભોપ. અને તેજસીંહ પર સુ રીતિનો ચઢેલો ઓપ.

પ્રવેશ ૪ થો-અંત:પુર—ગર્ભવંતિ ઉર્વશીનાં શ્રાપનો અનુગ્રહ યાદ આવતાં ઉપજેલી ચિંતા. ચાલાક ચિત્રલેખાની ચાલાકી. અને રાજપાસેથી સખીને લર્મ અદ્રિકાશ્રમ તરફ કરેલી મુસાફરી.

પ્રવેશ ૫ મો-રતિનું મકાન—ગર્ભમાં ધાયત્ર થયેલા જરસીંહ ને પડેલો હાંટરનો માર. રતિ અને રતનના પતિવ્રત ના બહાર અંતેના પતિઓએ કરેલો સા કૃત્યોનો સ્વીકાર અને જરકર્મનો પશ્ચાન્નાપ.

પ્રવેશ ૬ ઠો-ભગવાન સ્વયં મુનિના આશ્રમ—શ્રાપનો અનુગ્રહ યાદ કરીને દેવી ઉર્વશીનું ભગવાન સ્વયં મુનિને ત્યાં આગક આયુને મૂકવા આવવું. એક તરફથી પુત્ર રનેહ અને બીજી તરફથી પતિ રનેહમાં જૂરતી હૃદયથી બળતી, ત્રિશુકની ગતિ અનુભવતી, મુદુદસથી ઉર્વશીની કષ્ટમય કથનીનો કરેલુ જનક ચિતાર

પ્રવેશ ૭ મો-કુમારવન-વનવિહાર માટે તીકજેલા ઉર્વશી-પુરુરવા ને વાટમાં મળેલી વિદ્યાધર કુમારી. મુઝ્યા આલિકાના નૃત્યગાનમાં પુરુરાગનું ખુશી થવું. ઉર્વશીએ રીસામને ગમન કરવું. અને પાછળ વંદનાં ઉર્વશી ન જંગવાથી રાગનું પણ પ્રિયાની પાછળ પડવું.

પ્રવેશ ૮ મો-કુમારવન—કુમારવનમાં પ્રવેશતાંજ ઉર્વશીનાં વેત્ર
 યત્ની જવું. રાગનું પ્રિયા વિરહે દીવાના યત્ની વને
 ભટકવું. દૈવી કૃપાથી સંગમનીય મણીનું પ્રાપ્ત થવું.
 અને મણી પ્રતાપે વંત્રને રાગ ભેગ્યા જતાં ઉર્વશીનું
 આભેહુય પ્રગટવું. વિરહધેત્રાં દૈવો દંપતિને અગ્નિયર્ષી
 ભરેલો મેળાપ, અને સાહેલીઓને મધુર આત્મા.

અંક ત્રીજો.

પ્ર ૧ લો-રાજ માર્ગ—તંદનવનમાંથી પાછા ફરતાં રાગરાણી અંધી
 માયુવકના-હોંઝાર. અને યાજ પક્ષીનું સંગમનીયમણી
 ઉપાડી ઉડી જવું તથા તેના શોધ માટેરાગનુંવિરમવું.

પ્રવેશ ૨ જો-વ્યવન મુનિના આશ્રમનો પ્રથમ ભાગ—તનકડાં
 આયુ પ્રભાતા નિર્દોષ પ્યારતી રમત ગમત. અને આયુ
 એ યાજ પક્ષીને બાણ મારવું.

પ્રવેશ ૩ જો-વ્યવન મુનિનો આશ્રમ—યાજ પક્ષીને મારી આશ્રમ
 ધર્મ વિરહ આચારણ કરવાથી વ્યવન મુનિ સત્યવતિ
 સાથે આયુને પુરૂરાજને ત્યાં મોકલેલે. પ્રભાપન બા-
 લ્ય હડ કરી તેની સાથે જવયછે. પાછળથી રાહુદાનવ
 પુત્રીની ખચર લેવા આવતા મુનિ તેને પુરૂરાજને ત્યાં
 આયુ સાથે ગએલીછે. એમ જણાવતાં રાક્ષસ ક્રોધીત
 થાયછે. મુનિ આયુને પ્રભાથી ઉત્પન્ન થયેલા કુમાર

દંદ્રપદ મેળવનારછં. એમ રાહુને સ્પષ્ટ સહમજવી તેને શાન્ત કરી તેની પાસે આયુને પ્રભા સાથે પરણાવવાનું વચન માગેછે. વચન આપી રાક્ષસ વિદાય થાયછે.

પ્રવેશ ૪ થા-રાજમહાલય-યુમ શ્રંગેલો સંગમનીય મણી પુરરાજાને પ્રાપ્ત થાયછે. અને પ્રતાપી પિતાના પ્રતાપી પુત્ર આયુની અન્નયમી ભરી રીતે મુલાકાત પુરરાજા સાથે થાય છે.

પ્રવેશ ૫ મા-રાજમહાલય-આયુ ઉર્વશીને મળતાંજ પુત્ર વેલ્લડી માના પુત્ર પ્યારથી હર્ષની રેલછેલમાં તણાયછે. પણ ખીજજ પળે દંદ્રરાજનો આપાનુગ્રહ યાદ આવતાં ઉદાસીના ઉદર્ધમાં ઉતરી જાયછં. અયુભરી આંખડીથી આકાશમાર્ગે સંચરવા પ્રાયછે. દંદ્રથી પ્રેરાયલા નારદ તેને જતી અટકાવી દંદ્રનો આદેશ સંભળાવી પુરરાજાસાથેસદા ને મળે રહેવ. ને સહમજતવેછે અનેરી આશાવેલડી અમરફળો થી જલકાયછં. સર્વનો હર્ષાનંદપુર ગહારમાં અનુભવાય છે.

પ્રવેશ ૬ ડા-રાજમાર્ગ-આયુ પ્રભાના પૂર્ણ પ્રેમભયો પ્રગુણેદગાર

પ્રવેશ ૭ મા-પુરરાજાનો ભવ્ય દરબાર-દંદ્રરાજે પ્રેરેલી અપ્સ રાજોતો મનોહરતાય. અને આયુ પ્રભાના હસ્ત મેળાપ. આદ આયુને યુવરાજ પદાભિષેક.

આનંદ મંગલ,

ૐ શાન્તિ: શાન્તિ: શાન્તિ:

શ્રી.
 ઉર્વશી પુરુરવા.
 નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

સૂત્રધાર—

ગાયન ૧.

આનંદ આપો, સ્થાપો સુખ પ્રભુ.

મંગલદાયક. શ્રી વનમાલી.

કૃતિ કરો સફળ. હેન ધરી હરો ત્રયતાપો.....આનંદ.

દીનદયાળુ, કહે સહુ કોઈ. ઇશ આપને.

કષ્ટ સર્વે કાપો. છાપ શુભ છાપો.....આનંદ.

માળાઓ—

૨.

પ્રેમ સાટે તલે જે, પણ એવા પ્રેમી પ્રભુનું સ્વરૂપ છે.

પ્રેમ સાથે ચોટયું વહેમ મુળ છે.....એવા.

શુદ્ધ પ્રેમી સંસારે તવાય છે પણ અંતે પ્રેમીની સચાય છે

પ્રેમ તારૂં અજળ એક રૂપ છે.....એવા.

ભારે ભોગી પ્રદાન કરે ભુપ છે. તેમાં પ્રેમી પુરુરવા અનુપ છે.

પ્રેમ તારૂં અજળ એક રૂપ છે.....એવા.

અપ્સરાઓ—

૩.

નાથ નેહ નિહાળો. ઉઘાડીને નેણ.

ઉઘાડીને નેણ બોલો બહાલ ભર્યાં વેણ.....નાથ

મહામુદ મદિર. સમય છે સુન્દીર.

કામે કહાવ્યું છે. અમ સાથે કેળુ.....નાથ.

ત્યાગ દીઓ તજું, શૃંગાર લ્યો સજી.

આપો પતાવી. અમારું લેળુ દેળુ.....નાથ.

સખીઓ—

૪.

તું ચાલ ચાલ શાણી. સ્વર્ગે ચટકીલી ચાલથી

ત્યાં ઇન્દ્રતણા દરબાર મહીં. વસીરે જે બહાલથી...તું.

નારાયણના ઉડ્ડથી. તન આ વિધીએ ઉપજાવ્યું.

અરખ્યું રૂપ અનુપમ સાથે મુદભર મન લાવ્યું.

ઉર્વશી—એતો ઠીક પણ. આતો આણું, પરણ્યા વીણુ આવ્યું.

સખીઓ—પરણાવીશું, પ્યારથી.....તું ચાલ.

નારદ—

૫.

નયને નિહાળ્યો મહારા નટવરને.

ઘટઘટ વ્યાપી બહાલો, હૃદયે રમે મારા હૃદયે રમે...નયને.

અલખ નિરંજન, લવલય ભંજન.

વહાલો વિહારી મહારા હૃદયે રમે મારા હૃદયે રમે....નયને.

સાથે! સહુણો સ્વામી, નાથ ગરૂડાગામી.

વિશ્વ વિરામી....મહારા હૃદયે રમે મારા હૃદયે રમે...નયને.

રતિ—

૬.

છખી ગોરી ગોરી, રૂપ ભંડાર.

નારી હું નખરાળી.....છખી

નવ યોવન, ઉભરી આવ્યું.

આ બદન તણો છે, ખહાર, ખહાર. ખહાર....હું.

અંગ અંગમાં અનંગ ઠેરા, રંગ તણી ચમકાર.

નીરખીને નર=ખની=ખાવરા=પોકારે ખસ ખ્યાર, ખ્યાર, ખ્યાર. હું

પ્રેમ મસ્ત ખની, સ્વામી સંગે, સફળ ગણું સંસાર.

અલખેલી-ખુણીઅલ-પંકાતી-ખ્યાતી-જગમાં ઠાર ઠાર ઠાર. હું.

૭.

રતી-રતન—ચાલો ચાલો, યુક્તિના પાસા, સીધા પડ્યા છે..

શ્યામ દામને, દડ લેદથી, પતિને કરશું હાથ પ્રેમે...યુક્તિ.

ઢોંગ ચલાવી, રંગ જમાવી નારી ચરીત્રની નેમે...યુક્તિ.

ધર્મ બળવી, સુખ મેળવશું. ખ્યારા પ્રભુ તણી રહેમે ..યુક્તિ.

૮.

અપ્સરાઓ—સપ્તીની વધી શોભા વસતે.

શોભા વસતે, વધી શોભા વસતે... ..ટેક.

ખીલ્યાં કુસુમ બહુ, રંગ બેરંગી.

ખીલેવી-હંમેની, કુંજેમાં ખતે.....સપ્તી.

શીતળ મંદ સુગંધી, સમીરથી.

છોડી દીધી છે, સમાધીને સતે.....સપ્તી.

સાખી.

મંજુલ કુંજે ગુંજતા, અમીત લહી આનંદ.

ચુસી રહ્યા છે ચાહથી, મધુપ મધુર મકરંદ... ..સપ્તી.

પ્રીતે નકીળ પોકારતાં, અભીનવ દરી ઉચ્ચાર.

જાણે શ્રી રૂતુરાજના છે કોકીલ છડીદાર.....સપ્તી.

ઉર્વશી—

૯.

સખુર સખીઆ, તરૂમાં ગયો, હાર ગુંચાઈ.

હાર ગુંચાઈ, મારો હાર ગુંચાઈ.

નીકળતો નથી, મન રહ્યું છે, માફ મુંઝાઈ.

ચીત્રલેખા-કાઠશે રવી, તુજ હું જની, જાવરી જાઈ...સખુર.

પુરૂરવા—હાર હેયાનો, તનેજ જનાવીશ, સ્નેહ છેવાઈ.

આ સમે તો મનની રહી. મનમાં સમાઈ...સખુર.

પુરૂરવા--

૧૦

ચોરી ગઈ ચીત, રમણી અજળ રીત...ચારી.

ખેંચી નયન જાણુ, બ્રહ્મી કમાને.

કાઠયું કલેજને, કોરી ગઈ ચીત.....ચારી.

મર્બાંગે સુંદર ઉર્વશી જેવી.

છેના અવર કોઈ, ગોરી ગઈ ચીત.....ચારી.

૧૧.

રાણી—ભોજપત્રવાળી, ભામાને, મળો ભાવથી.

હવે શુ છે માફ કાંમ, વૃથા લેશો નહી નાંમ...પત્ર.

પુરૂરવા—મનેહારો દામા કરો કૃપા કરી;

ભુલ મારી કડું છું કબુલ.

રાણી—નથી માગતી કરાવવા કબુલ હું,

તમે માફ ઘટાડયું છે મુલ.

ઉર્વશી સારી હું છું નકારી.

પુરૂરવા—ખોલો નહીં એમ રાખો નાથ ઉપર રહેમ...પત્રવાળી.

રાણી—

સાખી.

હુંથી રૂપાળો એ ખરેખર સ્વર્ગની છે સુદરી.

પણ કોણ છે માખાપ એના, એવી-ચારી જુઓ જરી.

નથી દોષ એમાં આપનો, કાંમી સુખેથી સુએ નહી.
પ્રેમાન્ધ પ્રાણી, જગત માંહે, જાતભાત જુએ નહી ..પત્રવાળી
નારદ- ૧૨.

લાઈ કોટી ઉપાય કર્યાથી, મીથ્યા થતુ નથી ભાવી.
શાસ્ત્રો કહે છે સમજાવી...એ...એ.....એ.
હાયાં હરીહર બળ અજમાવી, મીથ્યા થતું નથી ભાવી.
બુદ્ધી વિધીની બદલાવી...એ...એ...એ,
કેવી કરણી ખરાબ કરાવી.....મીથ્યા થતું નથી ભાવી.

અસંસારાનં—

૧૩.

હઠો દુર રહો અલખેલા, દુર રહોજી ચતુર અહો ..અ.
કર પકડો નહી નીપટ અનાડી મચકાઈ જાશે નાજુક કાંડી.
જઈ ખ્યારી ઘર મુખ લહો.....અલખેલા.
રસબસ રસીયા શોકયની સંગે આજ પધાર્યા આંડી ઉમંગે.
નાહક નહી અમ દીક્ષ દહો.....અલખેલા

ઉર્વશી—

૧૪.

પ્રેમ જાંમ ખીતાં. હૈડું રહે ન હાથ.....પ્રેમ.
દીવસે રજની જણાય, રજની દીનસમ મનાય... . પ્રેમ.
સાખી.

કહેવાની ઇચ્છા કંઈ, હૃદયે ઉપજી હાંચ.
પણ મુખથી નીકળે કંઈ, કરે ન જાણે કોય.
કરવા મન હોય કાંઈ, કરણી વીપરીત થાય.....પ્રેમ.
પ્રથમ અંક સમાપ્ત.

અંક બીજો.

સાણીનું—

૧૫

બીનો ધર્મ સાચો છે. સ્વામીની સેવા
 બાણે પતિ દેવ, તણા દેવા
 હૃદયે રાજ સહેવા, લાખેણા લાભ લેવા.....ટેક.
 ખ્યારા વીના અન્ય પ્રેમી થવાથી
 સ્વામી સેવા છોડી, તીયે જવાથી
 માનજો મળે નાહી મુકતીના મેવા...—.....ટેક.

પુરવાનું—

૧૬

નથી નથી આવતી હાય જરાય નીંદરી
 ઉર્વશી એ વસી આંખે.....નથી
 ચિત્ર ચીતરત્તં ચેતન વીણએ
 મુજ દુઃખને નહી આંખે.....નથી
 છું નીરૂપાય. થતિ નથી હુંથી
 ગતિ નભમાં, વીણ પાંખે.....નથી

ઉર્વશી-પુરવાનું—

૧૭

પુરવા—છોડ છોડ સુદરી શાંણી (ર)
 ઉર્વશી—કહોજ હું છું કોણ
 પુરવા—તું છે ઉર્વશી ઉરમાંહી વસી..... છોડ
 ઉર્વશી—જેર હોય તો, જરા અજમાવો મોહનજી મનકાં મુંઝાવ્યા
 પુરવા—હુટી જવાની શંકાએ, શકુ નહી અંગુલી કોમલ તણી

ઉર્વશી-પુરૂરવાતું— ૧૮

ઉર્વશી—આજે ઘડી આનંદની નીરખી

પુરૂરવા—મળી મને, સુદરી તું સરખી

પુર્વના પુણ્ય વીના પ્રમદા તુજ, સંગ શી રીતે જને

ઉર્વશી—પ્રેમ સુધારસ પાછ તમે, વીણ દામે ખરીદી મને...આ

પુરૂરવા—શોભાવજે ગૃહ મારૂં સલુણી શ્રેષ્ઠ શ્રંગાર સજી

ઉર્વશી—આહ ધરી ચગ્ગો હું તમારૂં, ખુલ્લુ પ્રીતમજી...આ

તેજસી'હ ત્યા રતિ— ૧૯

તેજસી'હ—હઠ છોડ છાંતીલી નારી.

રતિ—નવ છેડ કરોજી મારી.....હંમારી.

તેજસી'હ—લાય લાગી તન પ્રાણ પ્રીયા.

રતિ—અખીસ આવા કેમ થયાં.

જાઓને અનાડી જાણી ચારી અરરર હારી.....હઠ

મળશું સારા શુકન થવે, આજ ધરો મન ધીર હવે

લાત મુખ મારી રાખો શાન્તી રસીક વીહારીહઠ.

પુરૂરવા— ૨૦

પ્રાણ પ્રિયા, સુખરૂપ ફરી વળજો, વનથી વહેલાં વહેલાં...પ્રા.

બંદન સુંજ સુનીવરને કહેજો, રાગી જનપર પ્રસન્ન રહેજો...પ્રા.

ઉર્વશી-રાજાજીવન તજી વનમાં રહેવું, શીદ મચ્છું ઉરમાંહું એવું

પણ નીરૂપાયે જાવું પડે છે, વીશ વીયોગનું આવું પડેછે...પ્રા.

સંવેનું— ૨૧

છે જર કમ દુઃખદાઈ, વ્યલીચારીરે

સુખન પામે કયાંઈ હાય દુઃખદાઈ.....છે જર

ઝેર હજાહજ પાન કરીને, જીરવી નહી શકાય

તેમજ જાન કરમનું પાતક પ્રગટ થતું પલમાંય...હાય
તરૂણી તમારાં તમામ વચનો અમને સત્ય જણાય
પાપ તણા ખાડામાં કુદી, દુરીજન ગોથા ખાય

ઉર્વશીનું—

૨૨

કરવું હવે શું મારે રે, આથી મરવું ભલું છે ..કરવું
આનૃપ બાલક, પાલક જગનો
હીંમત દુઃખથી, હારે રે.....આ.
રાજભુવનમાં, રહેનારો આ
દીન વનમાંહી, ગુજારે રે.... આ.
લાડક વાયો, લાલ પડ્યો આ
પાપીણી સ્ત્રીને પના-રે રે.....આ.

ઉર્વશી—

૨૩

આશી દશા આવી રે મુઝાય મન માઝું...આ.
ચાલતાં લેશ ચલાતું નથી, નથી કદ જમાતું હાયરે
વસમાં પુત્ર વિયોગથી, મારો જાએ કંકે સુકાઈરે...મુઝાય
આધાર જીવનનો અતી ઉત્તમ નીર્મળ આંખોનું નુરરે
કેમ જીભાગે કુમાર કોડીલોથા-તાંદ્રગથી દુરરે ..મુઝાય

માણવક—

૨૪

આતો પીડા લડી રે, ભારે ભાઈ ભુડી રે,
મોટાઓની મીઠતારેજી.....આ.
હાજી હાજી કહેતાં મોટાઓ રજી આય.... રેક
તરછેડી નાએ તુરત, પ્રતીદીન રહેતાં પાસ
દુર જતાં હડાપણ રહીત, ગણા બલકપતી ખાસ...મોટા

મુખ કંઈ મુંગો રહ્યો, બોલ્યાથી બદમાશ
ડગલે ડગલે દેખીએ, ત્રાસ ત્રાસને ત્રાસ.....મોટા.

વિધાધર કુમારો— ૨૫

જીઠની આજી છે બધી આ, નામ નીશાની કંઈ નહી.
જોયું તપાસી, નેત્ર વીકાસી, સાચી કમાણી કંઈ નહી
પંચજીતોનો પીડ અરે આ નીસખત કયાંની કાંઈ નહી
કાળની માયા વાદળ છાંયડા, વીતી જવાની કાંઈ નહી...જીઠ
જીવ મુખનીને અલીમાની, છે સહુકાની કાંઈ નહી
જોર જીવાની, ને જીંદગાની, ખાખ થવાની કાંઈ નહી....જીઠ

વિધાધરકુમારો— ૨૬

કેમ મટે લખ્યું લલાટ પટમાં, લલાટપટમાં લલાટપટમાં...કેમ
મુખને દુઃખ ઘટ સાથે ઘડયાં છે
રહેન કાયમ, કોઈ નિકટમાં.....કેમ
સખી આ અમથે, આવી પડયાં છે
નૃપને ઊરવશી, બ્યાધી વિકટમાં.....કેમ

પુરંદરા— ૨૭

સ્વામ. ધાંમ ઝવનમાં ધરતો,
છે આ નકી નવધન સંચરતો.....સ્વામ.
આ છે સુર ધનું નથી દનુજ શરાસન
ચપલા ચમકે નથી પ્રીયા સુખલાજન
ન હોંય શર આજલની ધારા, કઠીન ગરજના કરતો...સ્વામ.

પુરંદરા— ૨૮.

લોભે નેણલાં, નીલાળી લતા નમણી.
લોભે નેણલા નીલાળી, નમણી બાળે મુજ રમણી.

દેશાન્તી ખમણીનેણલાં

ઉર્વશીના અંગ સ્પર્શે, જામે સુખ જેવું.

આંખે અડવાથી, મધ્યું આશ્વાસન એવું.....નેણલાં,

આલીંગું હું આંખ વીંચી, બુવતી સ્વરૂપ જાણી.

મરતો જીવું હું આવશ્યરી જો વહે વાણી.....નેણલાં.

ઉર્વશી—

૨૯

નીહાજ્યો નાથ નયનેરે, મણી અણુમોલ.....ની.

પુરૂષવા-અડતાં વ્યાપે આનંદ ઉરમાં, વધારે છે વિજયનરે. મ.

ઉર્વશી—શીરપર સ્થાપુ ચોખણી ચાહથી.

સંભાળી રાખુ સયનેરે.....

અપ્સરઓ—સતીપતી સાથે રનેહ સદનમાં,

સુખી થા સ્વામી સંવારે.....મ.

અંક ત્રીજો.

માણવક—

૩૦.

સુખ શાન્તી આજ છાઇ, ઉત્સવની છે ઘડી

સંકટ સહુ નાશ પામ્યાં, રહી ચીંતાના જરી...સુખ.

અસ્તોદયની કસોટી થકી, કસતા શ્રીહરી.

સતવંતા શુદ્ધ જોઇ, સુખ હેતા આખરી.....સુખ.

ખત્રીહારી શ્રીભારારી, ગતી જાયે ના કળી.

સહુને સયોગ કીધો, કરૂણા દટ્ટી કરી...સુખ.

પ્રભા-સુખીઓ—

૩૧

સુખીઓ—આંખ હવે ચોખમાં આ લીખી જાય આમ ખાલી

તું રસીયાઆથી ના રીસા.....આંખ.

પ્રભા—મૃગનેણી સાથે કુંવર કંઠે મને વહાલી.

નથી કીડા એ રોચતી નમાલી.

સખીઓ—(અલી જુઓ) તું રસીઆથી ના રીસા...આંખ.
ફરતી એકાંતમાં આયુને હાથ ઝાલી.

હવે કરમાં સફાઈ ખાઈ ઠાલી

તું રસીઆથી ના રીસા.

પ્રભા—નહિં આવું જાઓ હુંતો સહથી રીઆણી.

વૃથા શાને જનો છે વીલાલી.

સખીઓ—તું રસીઆથી ના રીસા.....

આય—

૩૨.

સ્વીકારો સુંદરી, આ મોંઘી મંજરી સુવાસેથી ભરી ...સ્વી૦

પ્રભા—જઈ, એ મંજરીના, બોળથી હું મરી.

હર જાઓ, ના સતાવો, આ દૈત્યોના અરી.....સ્વી૦

સખીઓ—આયુથી આટલા દી, દીલે તું ના ડરી.

શત્રુકેમાં, વહેમે વહેમાં, તું લક્ષ્મીએ હરી...સ્વી૦

આયુ—

૩૩.

ક્ષત્રીનો ધર્મ ખરો એ, દેવું સહુને દાન. ટેક.

પગરણે, ભરવો નહિં પાછો જાય ભલે કદી જાન.

ન્યાયથી સુદ્ધ કરી અરીઓતું, ઉતારવું અલીમાન...ક્ષત્રી

શરણે આવેલનું, સહુ વાતે, સાચવવું સન્માન.

પાળવી પુત્ર સમાન પ્રજાને, ગુરૂથી મેળવી જ્ઞાન...ક્ષત્રી.

પ્રભા—ટાળવા સંકટ મારું, આયુને હાથે હજીયા બાજ.

ક્ષમા કરી, અપરાધને, આજ્ઞા આપો ગુરૂવર આજ...ક્ષત્રી.

પ્રભા—

૩૪.

જની હુંતો અલબેલી, નવેલી.

રાહુથી જન્મેલી અનંગ રંગરેલી, કફ વશ કંથને...ખની.
 ચાહે કશીને ચોલી, ગુથું અંબોડો છોડી.
 વેણી યુથું હું થોડીરે થોડીરે
 બગાસે તન, તોડીરે તોડી.
 રીઝાવું મીઠું, બોલીરે બોલી.
 બાંમી સુંદર બેડી.....ખની.

પ્રભા—

૩૫.

વરયા આંખોમાં, આપ અનુપ, અંબન નહીં આંખુ હવે.
 મલ્યા આપ આબુષણ, રૂપ, શૃંગાર નહીં સખું હવે...વરયા.
 આયુ—ત્યારે જમો આ પાન સોપારી.
 પ્રભા—લાલને શું કફ લાલ, ખીડીને મુકો બાળુ હવે...વરયા.
 આયુ—ત્યારે તુરત દરબારમાં ચાલો.
 પ્રભા—ચાલતાં ચંચળ ચાલ, મોહન હુતો લાળુ હવે ..વરયા.
 વારાંગનાઓ—

૩૬.

ધની સાગ મધની ધમ ગમ ગ સાની સા.
 સાની ધમ ધની સાની, ધમ ગમ ગસા નીસા...ધની.
 સાસા ગગ મમ ધધ મધનીધ સાસા.
 ગમધ ગમધ નીસા નીધ ગગ મગ સાની...ધની.

સર્વ—

૩૭.

આજ નીરખી, અજબ કૃતી.
 થાએ હૈયું, મુદીત અતી.....આજ.
 રાખીને અન્યો અન્ય રતિ, શોભે લક્ષ્મી સર સ્વતિ.
 ધન્ય જન પતિ ધન્ય ભગવતિ.....આજ.

સમાપ્ત.

નામદાર મુંબઈ સરકારની

ગવર્નમેન્ટ લેખોરેટરીમાં વિદ્વાન સરકારી ડાક્ટરે અમારી બનાવેલી આદર્શાહી યાકુતી અનંગ વિલાસની ગોળીઓ એનાલાઈઝ કરીને તેમાં કોઈપણ ભતની નુકશાનકારક ચીજ નથી એવું સરટીફિકેટ આપેલ છે. અને એ હિમદા રજવાડી દ્વારા અકરીર હોવાથીજ વિલાયતમાં પાસ થયેલા મોટા ડાક્ટરો, સર્જન મહારાજાઓ, નવાબો તથા દેશી અને ઇંગ્લેજ ગૃહસ્થો અને મોટા સરકારી અમલદારોમાં પણ બહુ વખણાય છે.

આદર્શાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ.

મમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીકારના તમામ વ્યાંધી મારફતે છે. અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરું પુરુષાતન આપે છે. ખરી મરદાપ અપનાર અને નબળા માણસને પણ ભુવાનની માફક બેરાવર બનાવનાર. આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ ખૂબી પરેજીની જરૂર નથી ૪૦ ગોળીની હિમ્મત એકના રૂપીયા ભાવે.

આદર્શાહી યુનાની લેપ.

હિમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે; અને તે નસોને પુરતી તાકાત આપે છે. ખરું પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહ-મંદ ધરાવે છે. આંકિસ એકની ડબ્બીના રૂપીઆ આઠ તમામ દવાઓનું પોતું ખર્ચ ભુલું.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ—રાજકોટ—કાઠીયાવાડ.

બહેર ખખર.

અમારી કંપનીના નીચલા નાટકોનાં ગા
થોપડીઓ જ્યાં અમુક સુક્રમ હશે ત્યાંથી
કિંમતે રોકડેથી મેં ગાવ્યાથી મળશે.

થોપડીનું ક્રમિક.	કિંમત.
બીલ્લમંગળ ઉદ્ધે સૂરદાસ...	૦-૨-૦
શ્રી લક્ષ્મિવિજય...	૦-૨-૦
સુરેખા હરણ...	૦-૨-૦
નાગર લક્ષ્મી...	૦-૨-૦
નીલમ માણેક...	૦-૨-૦
યોગકન્યા...	૦-૨-૦
મનહર મેના...	૦-૨-૦
મહાશ્વેતા—કાદમ્બરી...	૦-૨-૦
રજની ચંદ્ર...	૦-૨-૦
બેહરે શમશીર...	૦-૨-૦
શ્રી જયમતી ..	૦-૨-૦
મહત્ત્વપૂર્ણ લક્ષ્મી પુંડરિક...	૦-૨-૦
ઉર્વશી—પુરુષ...	૦-૨-૦
હાથલ પદમણી...	૦-૨-૦
જેસલ તોરલ...	૦-૨-૦
બીરબલ બાદશાહ...	૦-૨-૦
પ્રવીણ સાગર...	૦-૨-૦

